

27. Pandivere päevade külakonverentsid olid Võivere ja Pudivere külates

Tänavused Pandivere päevad said avalöögi, nagu tavaks, külakonverentsidega. Seekord olid välja valitud Võivere (44 elanikku) ja Pudivere külad (42 elanikku). Meenutati nende külade ajalugu, arutleti külaelu tänastel teemadel ja saadi osa pidupäevakontserdist.

Võivere külakonverents

Võivere külakonverentsile Tuuliku tallu kogunes 27. mail üleöö uskumatult jahedaks ja tuuliseks muutunud ilmale vaatamata üle kolmekümne osaleja, külaelanikke neist 11.

Kokkusaamine algas kontserdiga. Meelelahutust olid pakkumas Simuna rahvamaja isetegevuslased: laululapsed Kristella Luht, Mona Seppern, Andry Pent ja Andris Pent (juhendaja Angela Raik) ning naisrahvatantsurühm (juhendaja Auli Kadastik). Kuigi tantsrühm tänavu suurele üldlaulu- ja tantsupeole ei sõida, oli neil teiste tantsude kõrval ka tantsupeo kavva kuuluv „Puudutuse aeg“ kenasti selge.

Pärast kontserti pakkus Võivere tuuleveski osalejatele jaheda tuule eest varju. Väike-Maarja muuseumi juhataja Marju Metsmani ettekanne heitis pilgu Võivere mõisa ja küla kujunemislukku. Sellele lisas omapoolseid meenutusi erinevatest aegadest põline sealtkandi elanik, praegu naaberkülas elav Jüri Kalvet. Vanemad inimesed meenutasid oma kooliaega ja läheduses asuvat endist Kurtna koolimaja, milles kool tegutses sadakond aastat (asutati 1864). Viimased ligi 30 aastat on endine koolimaja tühjalt seisnud, on praegu eraomanduses ega kannu enam paikkonnale olulist funktsiooni.

Liivika Harjo Tuuliku talust rääkis taluõuel asuva Struve meridiaanikaare Võivere otspunkti tähise kõrval restaureeritud tuuleveskist, kuhu on plaanis sisustada Struve-Tenneri muuseum, ja rääkis Struve teemaga seonduvast laiemaltki. 23. augustil toimub 4. matk Struve kaarel. Selleks ajaks saab tuuliku ühte ruumi paigaldatud osa Struve kaare interaktiivsest ekspositsioonist ja huvilistel on võimalus seda seal uudistada.

Tuuliku üks ruum kavandatakse edaspidi küla ajaloo materjali kogumiseks. See kindlasti liidab külarahvast omavahel rohkem suhtlema ning ühiselt külale olulisi asju ajama. Ja küllap saadakse siis rohkem teada ka Struve kaarest. 2012. aastal tähistati küll kaare Simuna-Võivere baasjoone otspunkt klaaspüramiidiga, kuid UNESCO maailmapärandi nimekirja arvatud Struve geodeetilisest meridiaanikaarest ja selle mõõdistamisest on huvilistel veel palju avastada. Tuulikusse kavandatav muuseum aitab seda lünka edaspidi täita.

Ühtki suuremat probleemi Võiveres kõrvu ei jäänud, küll aga jäi kõlama külarahva positiivne ja tulevikku vaatav eluhoiak.

Pudivere külakonverents

Pudivere külaplatsile kogunes 28. mai külmavõitu õhtul 26 osalejat, nende seas külaelanikke, nagu Võivereski, 11.

Väike-Maarja Muuseumi juhataja Marju Metsman juhatab Pudivereski konverentsi sisse ajaloo-meenutustega nii Pudivere külast kui endistest Liinemõisa ja Pudivere mõisatest. Külaelanike poolt täiendas tema ülestähendusi Raivo Talvis, tuginedes lisaks oma mälestustele paljuski ka kodu-uurija Heino Rossi poolt Pudivere kohta kirjutatud. Jaanus Raidlo aga rääkis oma pere loo 20 aasta tagusest Pudiverre elama kolimisest.

Pudivere on andnud Eesti kultuurilukku mitmeid tuntud inimesi. Pudiveres sündis kirjanik Eduard Vilde, kelle sünnikohta tähistab koguni kaks mälestuskivi – üks mõisa juures ja teine mõisast veidi eemal, rahva suus levinud nimega Pelgulinnas. Siiani on õhus küsimus, kumb neist on kirjaniku tegelik sünnikoht? Vahest õnnestub kodu-uuriatel sellesse selgust luua! Siit on pärit tänavune F. J. Wiedemanni keeleauhinna laureaat, rahvaluuleteadlane, kirjandusmuuseumi vanemteadur, akadeemik Arvo Krikmann. Pudivere mõisa alla kuulunud Nadalama ridakülas elas Eesti üks esimesi kontserdi- ja oratooriumilauljaid (sopran) Paula Brehm (Paulaline Vilhelmine Brehm-Jürgenson), kelle esinemistee viis Eesti kõrval mitmesse Euroopa riiki.

Muusikalist meelelahutust oli Pudiveres pakkumas Väike-Maarja kapell Sirili (juhendaja Sirje Sõnum), kes harukordselt vilule ilmale vaatamata, suutis pillidest kauneid helisid välja võluda.

Arutelust vallajuhtidega koorus välja ka külaelanike praegune suurim mure – bussiliiklus. Küla läbib õpilasiini, mis võiks lisaks õpilastele ja lasteaiast lastele ka muud külarahvast teeninda, see oleks mitmetele lahenduseks ja aitaks vajadusel liikuma pääseda. Vahest õnnestub vallajuhtidel sellele küsimusele külarahva kasuks lahendus leida!

Aitäh kõigile, kes tulid, meenutasid ja arutlesid, aitäh Võivere ja Pudivere rahvale, aitäh esinejatele ja aitäh külalistele!

Külakonverentsid kutsuvadki külarahvast põhjalikumalt mõtlema ja meenutama, kuidas elu läbi aastate on kulgenud ja võrdlema sellega, kuidas praegu läheb. Küllap aitab see kaasa ka omakülatunde süvenemisele külaelanikes - vähemasti oli see külakonverentsid 2001. aastal ellu kutsunud Pandivere päevade korraldustoimkonna üks konverentside korraldamise eesmärke.

Külakonverentsi peeti Pudiveres tegelikult juba teist korda. Pandivere päevade külakonverentside korraldamiseks andis omamoodi tõuke just 1998. a Pudivere mõisa esisel valla arengu- ja eelarveosakonna juhataja Peeter Albi eestvõttel korraldatud külaeluteemaline konverents „Külaliikumise edendamise võimalustest Väike-Maarja vallas“. Osalema olid siis palutud valla kõigi külade esindajad ning nende kohaletoomiseks korraldati ka bussitransport. Peaesinejaks oli tookord Eesti külaliikumise aktivist Mikk Sarv. Tema kõrval astusid aga üles ka tollane Väike-Maarja kirikuõpetaja Tauno Teder, põllumeeste seltsi esimees Mart Lepik ja internetipunkti tegevuse koordineerija Reet Kõiv.

Nüüdseks on valla küladele ring peaaegu peale saanud. Külakonverentsid pole jõudnud veel nelja külla: Rastla (35 elanikku), Uuemõisa (19 elanikku), Sandimetsa (11 elanikku), Vorsti (7 elanikku). Vahest jõuab killuke Pandivere päevadest mõnel järgmisel aastal ka neisse väikestesse küladesse.

Ilve Tobreluts